

COLUMN
Léon Jansen

Metten is weten

De voedselproductie en -consumptie gezonder en duurzamer maken, gaat niet supersnel. Zo verkopen supermarkten steeds meer vleesalternatieven, maar vaak hebben deze een lagere voedingswaarde. Kun je fabrikanten stimuleren duurzamere en gezondere producten te maken, en het effect daarvan te meten? Dat kan met Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). Een KPI toont de prestatie op een bepaald (sub)doel. Bijvoorbeeld een gezonder voedselaanbod met als subdoelen een gezondere samenstelling van producten per productgroep (zoals brood of sauzen); een hoger percentage producten binnen een productgroep dat voldoet aan voedingskundige eisen zoals maximale zout- of suikergehaltes; of een groter aanbod van producten uit de Schijf van Vijf.

Deze subdoelen kun je meten als percentage van alle producten binnen de productgroep. Ook kun je de gewenste effecten voor deze subdoelen bepalen. Dit kan via KPI's als het percentage verkochte producten uit de Schijf van Vijf, of de totale hoeveelheid zout in de verkochte producten.

Een systeem van meten en weten op basis van KPI's is belangrijk voor gezondere en duurzamere voeding.

Het effect meten van het gezonder en duurzamer maken van voeding, is overheidsbeleid. Als vervolg op het convenant verbetering productsamenstelling, wil de overheid afspraken over het indelen van productgroepen in vijf categorieën van aflopende voedingskundige kwaliteit, en controleren of er verschuivingen tussen deze categorieën plaatsvinden. Ook is het effect van de voorgestelde suikerbelasting en de btw-verlaging op groenten en fruit te meten.

Een systeem van meten en weten op basis van KPI's is belangrijk voor gezondere en duurzamere voeding. Inclusief KPI's om kindermarketing en de promotie van minder gezonde producten te reguleren. Een objectieve beoordeling van de resultaten door het RIVM of de WUR is noodzakelijk om elke twijfel in de kiem te smoren. Grote bedrijven zoals Unilever en FrieslandCampina bepalen al hun doelen en werken met KPI's. Deze koplopers meten en weten wat wel en wat niet werkt in de ontwikkeling van gezondere en duurzamere voeding. Voor een gezonder Nederland is het hoogste tijd dat die koplopers snel gevolgd worden door de rest.

Léon Jansen is strategisch adviseur bij Schuttelaar & Partners

Vogelgriep op pluimveebedrijf in Bentelo

Bentelo – Bij legkippen op een pluimveebedrijf in Bentelo (Ov.) is vogelgriep vastgesteld. Er wordt nog niet geruimd, omdat niet duidelijk is of het om de hoog- of laagpathogene variant gaat. Uit voorzorg is een vervoersverbod ingesteld in de 10-kilometerzone rondom het bedrijf. Maandag werd wel geruimd bij twee vleeskuikenbedrijven in Blija (Fr.).

Uit de verschijnselen bij de legkippen in Bentelo is niet op te maken om welke vorm het gaat. De uitslag van het onderzoek volgt vandaag. Laagpathogene vogelgriep heeft een milder ziekteverloop bij pluimvee en is bovendien minder besmettelijk. In het geval van een laagpathogene variant is het op basis van Europese regels

dan ook niet verplicht om de ziekte te bestrijden.

Aan de hand van de uitslag worden verdere passende maatregelen genomen, meldt het ministerie van LNV. Als uit het onderzoek blijkt dat het wel om de hoogpathogene variant gaat, zal het besmette bedrijf worden geruimd, evenals een bedrijf van dezelfde eigenaar direct naast het besmette bedrijf.

Bedrijven in de buurt

In een zone van 1 kilometer rondom het besmette bedrijf liggen vier andere pluimveebedrijven. Een van deze bedrijven staat leeg. De overige drie bedrijven worden geblokkeerd en bemonsterd op vogelgriep. In het ge-

bied van 3 kilometer rond het besmette bedrijf liggen nog eens vier pluimveebedrijven die eveneens worden bemonsterd op vogelgriep. In de 10-kilometerzone rond het besmette bedrijf liggen 32 andere pluimveebedrijven. Voor deze zone geldt het vervoersverbod.

Bij twee pluimveebedrijven in het Friese Blija werden afgelopen maandag ongeveer 222.000 vleeskuikens geruimd. Het gaat om twee bedrijven van dezelfde eigenaar, honderd meter van elkaar.

Drie bedrijven in de 3-kilometerzone worden nader onderzocht. In de 10-kilometerzone van het vervoersverbod liggen nog eens tien andere pluimveebedrijven.

FAO: 'Desastreus' gebruik van plastic in landbouw

Door IPS

Bij plasticvervuiling denken we meestal aan verstrikte zeeschildpadden of bezaaide stranden. Maar volgens een nieuw rapport van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) is landbouwgrond nog veel erger vervuild dan oceanen. Het gebruik van plastic is alomtegenwoordig geworden in de landbouw, bijvoorbeeld in worteldoeken om de groei van onkruid tegen te gaan, of als tunnel- en kasfolie om gewassen te beschermen. Minder bekend zijn kunststof coatings op meststoffen, pesticiden en zaden om de afgifte te regelen, of boombeschermers rond jonge zaailingen.

Uit de cijfers van de FAO blijkt dat wereldwijd jaarlijks 12,5 miljoen ton plastic wordt gebruikt in de landbouw, en nog eens 37,3 miljoen ton in voedselverpakkingen. Gewaspro-

ductie en veeteelt zijn de grootste gebruikers, goed voor 10,2 miljoen ton per jaar samen, gevolgd door visserij en aquacultuur met 2,1 miljoen ton en bosbouw met 0,2 miljoen ton. Verwacht wordt dat die cijfers alleen maar zullen stijgen.

ductie en veeteelt zijn de grootste gebruikers, goed voor 10,2 miljoen ton per jaar samen, gevolgd door visserij en aquacultuur met 2,1 miljoen ton en bosbouw met 0,2 miljoen ton. Verwacht wordt dat die cijfers alleen maar zullen stijgen.

Keerzijde

Plastic helpt om gewassen te beschermen en oogsten te vergroten. Maar de eigenschappen die kunst-

Kunststof afdekzeil op een maiskuil. De FAO beveelt aan om de meest schadelijke toepassingen, zoals kunststof afdekzeilen, eerst aan te pakken.

stoffen zo nuttig maken, zijn meteen het probleem, stellen de opstellers van het rapport. Het enorme aantal kunststoffen en additieven maakt sorteren en recyclen erg moeilijk. En er zijn maar weinig micro-organismen die de producten kunnen afbreken. Het gevolg is dat ze, eenmaal in het milieu, kunnen fragmenteren en daar decennia kunnen blijven. Van de geschatte 6,3 miljard ton

plastic die tot 2015 is geproduceerd, is bijna 80% niet op de juiste manier verwijderd, staat in het rapport. "Dit rapport is een oproep tot gecoördineerde en doortastende actie om het rampzalige gebruik van plastic in de landbouwsectoren in te dammen", zegt FAO-directeur Maria Helena Semedo.

Eenmaal in de natuur of de bodem kunnen kunststoffen op verschillen-

de manieren schade aanrichten. De impact van grotere stukken op vogels en zeeleven zijn bekend. Maar als de producten afbreken, begint hun impact op cellulair niveau. Daarbij kunnen ze hele ecosystemen aantasten. Microplastics kunnen niet alleen de gezondheid van dieren aantasten, maar worden nu ook in menselijke uitwerpselen en placenta's teruggevonden. En onderzoek bij ratten toont aan dat nog veel kleinere nanoplastics van moeder op foetus overgedragen kunnen worden.

Hergebruik

De oplossingen liggen niet voor de hand, want er zijn niet meteen alternatieven voor het hoge plasticgebruik. De FAO pleit daarom voor een strategie die mikt op een zo laag mogelijk gebruik, beter ontwerp van plastic producten, hergebruik en betere recycling. De FAO beveelt aan om de meest schadelijke toepassingen eerst aan te pakken, met name de plastic films op meststoffen en de kunststof afdekzeilen, die de plasticvervuiling rechtstreeks naar de bodem brengen.